

Onbeperkt samenleven met een beperking

Huis met een hart

Achter de spierwitte gevels in Wortel-Kolonie klopt het hart van dorpsgemeenschap Balder. Gegroeid in de schoot van vzw Widar en gedragen door een schare medewerkers en vrijwilligers. 'Huisouders' Erna en Dirk wonen en werken hier samen met Fons, Doenja, Glenn, Lindsay, Nico, Daisy, Tom en Benji. *Citta Kempen* mocht proeven van het dagelijks leven in Huis Ekkehart. Of het verhaal van een buitengewoon gezin op een bijzondere plek in de Kempen.



Tekst: Chris Segers
Foto's: Joren De Weerd



Van links naar rechts op de openingsfoto: Lindsay, medewerkster Ellen, Fons, Tom, huismoeder Erna, Daisy en Doenja. Liggend: Nico en Glenn.

Foto boven: Tom en Nico ruimen de paardenvijgen in de wei.

“Kom maar tegen half elf”, had Erna ons gezegd. “Dan nemen we samen pauze en drinken we een kop koffie. En dan kan ik jullie aan onze bewoners voorstellen.” Die bewoners, dat zijn acht volwassenen met een verstandelijke beperking. Fons, Doenja, Glenn, Lindsay, Nico, Daisy, Tom en Benji wonen samen met Erna Nuyts (51) en haar echtgenoot Dirk Govaerts (52). De jongste van de groep is pas achttien en gaat nog naar school. De anderen werken allemaal in Wortel, ieder naar zijn mogelijkheden en capaciteiten. In en rond het huis, in het schrijnwerkersatelier, bij de kalfjes in de stal of in café Den Bayerd. In Huis Ekkehart trekt de dag zich om 7.30u op gang met een gezamenlijk ontbijt. Daarna vertrekt Benji naar school en gaat de rest thuis aan de slag. Wanneer wij de ruime living instappen, druppelen ook de bewoners binnen. Voor een kop koffie en een ‘knabbelstok’ en nieuwsgierig naar die twee vreemde gasten in huis.

We worden ongegeneerd gemonsterd. Of ze straks allemaal op de foto mogen? Of we melk en suiker in onze koffie willen? En dat ze zeker de *Gazet* gaan kopen zodat ze aan iedereen kunnen laten zien dat ze in de *CittA* staan. Erna laat de blikken koekjesdoos met knabbelstokken rondgaan. “Die worden in de Widar-bakkerij in Merksplas gebakken”, vertelt ze. “Net als het brood dat we hier eten. Al ons voedsel is gezond en biodynamisch. En we produceren

het meeste zelf. Onze gemeenschap is bijna volledig zelfvoorzienend.”

De overkant

De levenswandel van Dirk en Erna is al dertig jaar verbonden met vzw Widar, een voorziening voor volwassen personen met een verstandelijke beperking die in 1982 in Merksplas werd opgericht. Medewerkers van Widar en hun families wonen er in vijf huizen en vormen samen met de opgenomen personen een leefgemeenschap. Vijf jaar geleden verhuisden Dirk en Erna met hun gezin van Merksplas naar Wortel-Kolonie. Om er onder de vleugels van Widar een zesde huis te openen en een nieuwe dorpsgemeenschap te beginnen: Balder. De vzw kreeg van de stad Hoogstraten een cipierswoning, het casino, loodsen, stallen en 5,5 hectare grond in erfpacht. Sindsdien wordt

“Hier dragen we zorg voor elkaar. Zo mag elke bewoner zelf aangeven welke taken hij of zij het liefst opneemt”

hier naar Merksplas verwezen als 'de overkant'. "Aan de overkant woonden we in een boerderij", zegt Erna. "Samen met onze kinderen Margriet, Pieter en Jeroen en tien bewoners. Toen we naar Wortel kwamen, ging onze kroost nog naar de middelbare school. Ondertussen zijn ze alle drie het huis uit, maar opgroeien in de dorpsgemeenschap vonden ze heerlijk. Niks dan voordelen (*lacht*)!"

De bewoners van Huis Ekkehart zijn ook mee overgestoken naar Wortel. Daar kozen ze zelf voor, niemand werd verplicht. Fons, Nico en Lindsay wonen al het langst bij Erna en Dirk. De anderen pas sinds de verhuizing naar Wortel. En het is niet zeker dat ze hier voor altijd zullen blijven. "Sommige bewoners lopen vast na een jaar of zeven", weet Erna. "Die verkassen dan naar een ander huis. Dat moet kunnen, want hier bij Widar dragen we goed zorg voor elkaar. Zo mag elke bewoner zelf aangeven welke taken hij of zij het liefst opneemt. Al die taken passen in een werkprogramma voor zes maanden. Dus moet iedereen zijn keuze zes maanden volhouden. Dat is belangrijk, want op die manier leren de bewoners verantwoordelijkheid opnemen en maken ze zich nieuwe vaardigheden eigen. Aan de overkant werken de bewoners in de bakkerij, de weverij, de tuin, de boerderij, de melkerij, de winkel en het huishouden. Hier in Wortel zijn er minder werkvelen. Kom, we zullen eens gaan kijken."

Casino

Fons blijft thuis. Hij doet na de koffie altijd alleen de afwas. Een echt werkprogramma heeft hij niet meer, Fons is al 73. Maar kleine taakjes gaan hem nog goed af, en zo blijft hij ook *in de wiggel*. De anderen tonen ons de weg naar het jongvee. Dat wordt straks ingezet voor de natuurbegrazing in de Kolonie. In de wei laat een opgeschoten kalf zich gewillig knuffelen door Lindsay. "Deze heet Roos", vertelt ze. "En ze is mijn maatje. Ik werk het liefst op de boerderij. De kalfjes en de stier elke dag water en eten geven. En vers stro leggen, de loods uitmesten en de stallen opruimen. Als Dirk en Erna een vrij weekend hebben, ga ik aan de overkant bij de dieren helpen."

Nico werkt ook het liefst buiten. Om de twee weken kan je hem samen met Glenn in het schrijnwerkatelier vinden. Daar leren ze onder begeleiding van twee vrijwilligers met hout werken en voeren ze kleine reparaties uit. Of ze ons kunnen tonen wat ze allemaal gecreëerd hebben? Trots poseren de twee bij hun laatste project: een grote bak met klep op wielen. Die gaat dienen voor de preparaten van de tuin aan de overkant. Maar boekenrekken, kaasplankjes en vogelhuisjes hebben Nico en Glenn ook al helpen maken. Net als biertafels, banken en stoelen voor café Den Bayerd. Het café in het voormalige casino wordt onze volgende stop. En daar treffen



Erna en Dirk begeleiden de bewoners van Huis Ekkehart.



Lindsay verzorgt het jongvee op de boerderij. Ze poseert met Roos, haar lievelingskalf.

Fons is 73 en de oudste bewoner van Huis Ekkehart.



we ook Dirk, de man van Erna. Hij helpt er bij de verbouwingen. "De laatste functie van het casino was die van feestzaal voor de gevangenisbewakers", weet hij. "Daarvoor deed het gebouw dienst als cipierswoning, noodkapel en werkhuis. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het een kazerne. Toen verbleven hier zelfs Russische krijgsgevangenen. Nu wordt het gebouw nog een tijdje verhuurd als feestzaal, maar als alle verhuringen afgewerkt zijn en de verbouwingen klaar, nemen we het opnieuw in gebruik als cafeetje. Daar kan je 's zondags en in de zomermaanden ook tijdens de week terecht voor een drankje, een kop verse soep, een stuk appeltaart of een portie kaas. Het wordt een rustplaats voor recreanten. Vandaar de nieuwe naam Den Bayerd. Dat betekent 'rustplek voor de reiziger'."

Venster op de wereld

Daisy, Nico en Glenn werken in het cafeetje. Nu helpen ze er poetsen en opruimen, maar wanneer de renovaties rond zijn, komen er andere taken bij. "Afwassen", zegt Daisy. "En pintjes tappen en limonade uitschenken." "Onze bewoners vinden het contact met de mensen die hier komen, heel plezant", zegt Dirk. "En die ontmoetingen verbreden hun wereld. Wat wij vaak doen omdat onze mensen niet spontaan de samenleving in kunnen, is die naar ons halen. Het cafetaria is hun venster op de wereld. De essentie van wat we hier doen, is mensen een zinvol leven bieden. En dat houdt ook in dat onze bewoners iets nuttigs kunnen doen voor de maatschappij. Werken dus, maar wel in hun tempo en op hun niveau. De bedoeling is dat onze bewoners, zeker als ze jong zijn, van heel wat jobs kunnen proeven. Zowel binnen met de was en de plas als buiten op de boerderij of in de bouw. Maar ze hebben bijna continu begeleiding nodig, de meesten kunnen niet zelfstandig bezig zijn. Gelukkig kunnen we naast onze vaste medewerkers ook een beroep doen op vrijwilligers. Er zijn bijvoorbeeld mensen die met onze bewoners

"De bedoeling is dat onze bewoners, zeker als ze jong zijn, van heel wat jobs kunnen proeven"

gaan fietsen of op vakantie gaan. En ook het vervoer naar ouders, jeugdbeweging of sportvereniging gebeurt door vrijwilligers van de minder-mobielen centrale."

Dirk neemt ook organisatorisch en administratief werk op voor vzw Widar. "Ik was als stagiair betrokken bij het begin van Widar en ik ben er blijven plakken. Nu hou ik mij onder andere bezig met het zorgloket. Ik ben graag actief bezig, maar bedenk ook graag dingen", monkt hij. "De combinatie van die twee is best aangenaam."

"Het gebied van Wortel-Kolonie was verwaarloosd toen wij hier aankwamen. We zijn volop bezig met het aanplanten van bomen, we hebben een houtwal gezet, hagen aangeplant en grachten geruimd. Er zijn twee akkers waar we graan, aardappelen en bieten verbouwen. Op het grasveld rond Den Bayerd hebben we fruit- en notenbomen aangeplant. Die beginnen stilaan fruit te geven, dus daar kunnen we ook mee aan de slag. Achter het voormalige casino zijn we tien kamers aan het bijbouwen voor mensen met een beperking die zorgbehoevend zijn. Die komen op de plaats waar vroeger de werkhuisen van de landlopers stonden. Als de kamers klaar zijn, zullen we hier straks 18 tot 20 bewoners kunnen opvangen. Nu zijn we nog erg afhankelijk van Widar, maar wil dit initiatief een sterk eigen karakter krijgen, dan hebben we 21 bewoners nodig."

Herstelfonds

Dirk denkt luidop aan de toekomst. Naast het initiatief voor zorgbehoevendenden mijmert hij ook over een



ruimer aanbod. Met Den Bayerd als pannenkoekenhuis en initiatief in de sociale economie. "Dan kunnen hier mensen met een matige verstandelijke beperking aan de slag. Of vluchtelingen. Dat gebeurt nu al met mondjesmaat", klinkt het. "En we werken ook samen met het herstellfonds voor gedetineerden. Af en toe komen hier mensen uit de gevangenis werken. Met het geld dat ze bij ons verdienen, betalen zij hun slachtoffer terug. Ik merk dat die gevangenen een belangrijke drempel over moeten vooraleer ze opnieuw in de maatschappij kunnen integreren. Dit kan voor hen een waardevolle tussenstap zijn. En de meesten van hen komen hier

in een wereld terecht die ze absoluut niet kennen. Zo'n ervaring verbreedt ook hun horizon." De plicht roept. Tom en Nico trekken met kruiwagen en riek de wei in achter hun woning. Om de paardenvijgen van de drie fjordenpaarden te ruimen. Daisy hangt ondertussen de was op de draad en Doenja maakt de vuilnisbakken proper. De anderen steken Erna een handje toe bij het afdrogen van de bierglazen. In een groot huishouden valt er altijd wel wat te doen. Of het koken voor zo'n grote groep te doen is? "Dat valt best mee", zegt Erna. "We hoeven maar één keer per maand naar de winkel, want we krijgen alle ingrediënten van de overkant. Die

Nico en Glenn helpen in het schrijnwerkers-atelier.

Daisy hangt de was te drogen.

LAAT DE ZOMER MAAR KOMEN...

25
JAAR

Exclusieve partner van **Paradisio**

SEIZOENS WINKEL

www.seizoenswinkel.be

-30%
Speciale
verjaardagsprijs

Adviesprijs: ~~1999,-~~

Seizoenswinkel
Heuveneindeweg 121
3520 Zonhoven

Prijzen geldig van 31/05/17 t/m 11/06/17.
Zolang de voorraad strekt.
Algemene voorwaarden op www.paradisio-online.be.

Loungeset Monaco

5-delig, Kleur Shadow Grey
2 zitstukken + midden + hoek
+ tafel met glasblad

ref: 270235

1399,-



Van boven naar
onder:

Voor de maaltijd zegt Ellen een spreuk op. 'Aarde droeg het in haar schoot. Zonlicht bracht het rijp en groot. Zon en aarde die ons dit schenken, wij willen dankbaar aan u denken.'

Het voormalige casino wordt gerenoveerd. Straks opent hier café Den Bayerd.

Doenja maakt de vuilnisbakken proper.



zijn allemaal biodynamisch geteeld. Met seizoensproducten moet je wel eens creatief uit de hoek komen, maar dat lukt altijd. En als er iemand jarig is, komt zijn lievelingsgerecht op tafel. Hier wordt niet geklaagd over het eten (*lacht*)."

Nu schaft de pot boterhammen, de warme maaltijd is voor 's avonds. Terwijl Lindsay de tafel dekt, vertelt ze dat alle bewoners hun boterhammen eten met mes en vork. "De snijbeweging maakt de bewo-

ners rustiger", duidt Erna. "Ze gaan bewuster om met hun maaltijd en eten zonder te schrikken. Daarom beginnen we ook iedere maaltijd met een spreuk. Uit respect voor het eten dat klaarstaat." Vandaag begeleidt Ellen Van De Poel (33) het middagmaal. En daarna gaat ze met Lindsay winkelen. "Ik heb een heel afwisselende job", zegt ze. "Hier doe je echt alles wat er in een huishouden moet gebeuren. En ik help in Den Bayerd. Maar ik heb ook mijn specialisaties (*lacht*). Zo sta ik in voor de opvolging van de medicatie van de bewoners. En ik ben tot kapster van de mannen gepromoveerd."

Rudolf Steiner

"Teamwerking is essentieel binnen Widar", vindt Erna. "Je kan als huisouder altijd rekenen op ondersteuning van de vaste medewerkers. Wij werken nauw samen en kennen elkaar goed. Wij vormen een houvast voor onze bewoners. Zij putten kracht uit de structuur en het ritme die wij hen bieden. Maar het zijn de bewoners die het doen. Ik heb veel respect en bewondering voor hen."

Dorpsgemeenschap Widar stoelt op een antroposofisch mensbeeld (*de antroposofische visie gaat ervan uit dat een persoonlijkheidskern nooit gehandicapt is, red.*) en op het gedachtegoed van Rudolf Steiner. "Wij vertrekken vanuit zijn ideeën en passen ze toe in alle levensdomeinen", vertelt Dirk. "Onze werking steunt op drie pijlers: samen wonen, samen werken en samen cultuur beleven. De initiatiefnemers van de Kolonie lieten zich inspireren door dezelfde denkers die aan de grondslag liggen van het ideeëngoed van Widar. In die zin doen wij hier hetzelfde als wat er destijds met de landlopers gebeurde. De zorgimpuls is heel sterk aanwezig in de Kempen en dat vind ik heel bijzonder." ■

INFO:

Op zondag 11 juni organiseert Huis Ekkehart een open deur. Geïnteresseerden kunnen tussen 13 en 18u een kijkje komen nemen, www.widar.be